

Κάποια προβλήματα αγωγής

Γράφει ο **Σαράντος Καργάκος** (Ιστορικός - Συγγραφέας)

(Στον καθηγητή ΣΠΥΡΟ ΔΟΞΙΑΔΗ που η φιλία του αποτελεί για τον γράφοντα τίτλο τιμής)

*«Γεννήθηκα χωρίς να θέλω, έζησα όπως ήθελαν οι άλλοι θα πεθάνω χωρίς να θέλω»
(χάραγμα σε υπόγεια διάβαση)*

«Συχνά διερωτώνται ποια είναι περισσότερο κατάλληλα πρόσωπα για ν' ασχολούνται με τα παιδιά. Ένα πράγμα είναι οπωσδήποτε αναμφισβήτητο: **οι λιγότερο κατάλληλοι είναι οι γονείς**». Ο Μπέρναρ Σω, ο διάσημος Ιρλανδός συγγραφέας, με τη γνωστή διαβρωτική του ειρωνεία επισημαίνει από την αρχή σχεδόν του αιώνα αυτό που θ' αποτελέσει ίσως την πιο μεγάλη πληγή του αιώνα μας, την ανεπάρκεια της οικογένειας σ' ό,τι αφορά στην ανατροφή των παιδιών.

Βέβαια παρατηρήθηκε μια σημαντική πρόοδος στην παιδαγωγική αλλά κάπου μέσα στις πολλές θεωρίες χάθηκε το παιδί. **Σήμερα κάποιοι «μοντέρνοι» γονείς δίνουν περισσότερη προσοχή στην τροφή και την «ανατροφή» των σκυλιών τους παρά στην ανατροφή των παιδιών τους.** Δεν είναι περίεργο που κάποια παιδιά αρχίζουν να «δαγκώνουν»! Έχουν καταντήσει υπόθεση δημοσιογραφικής ρουτίνας περιστατικά, όπως οι πνιγμοί ή το πέταγμα στα σκουπίδια ανεπιθύμητων νηπίων και η εμπορία βρεφών. Κάποτε μια «μάννα» πούλησε το μωράκι της σε μια πλούσια σχιζοφρενή! Θα μπορούσε κάποιος να χαρακτηρίσει την πράξη σαν εντελώς φυσική, εφόσον ζούμε σε μια εποχή σχιζοφρενική. **Σήμερα είναι ηρωισμός ν' ανατρέφεις παιδιά,** μα μεγαλύτερος ηρωισμός να μπορείς να τ' αγαπάς και να τ' αγαπάς σωστά.

«Μια σκυιά, που βλέπει την άλλη, καρποφορεί», λέει μια σοφή αραβική παροιμία. Σήμερα, όμως, γονείς και παιδιά δεν κοιτάζονται και γι' αυτό δεν έχουμε πλούσια ανθοφορία και καρποφορία. Η οικογένεια, στον αιώνα μας λειτούργησε σαν δέντρο έτοιμο να μαραθεί. Πέρασε, βέβαια, από βίαιους κλονισμούς αλλ' ίσως αυτό οφείλεται στην αδυναμία της να δώσει το νέο άνθρωπο, τον κατάλληλο για τους νέους καιρούς. Πιστεύτηκε ότι ένα παιδί μεγαλώνει σωστά, όταν του προσφέρονται άφθονα αγαθά, όταν η γέννησή του συντελείται με όλες τις προδιαγραφές της μαιευτικής επιστήμης, χωρίς ωδίνες, εντελώς φυσικά, έτσι όπως γίνεται η αγορά σε σούπερ μάρκετ

και μάλιστα σε περίοδο προσφορών.

Οι γονείς είναι βέβαιο ότι μοχθούν για την εξασφάλιση ανέσεων, για να μη λείψει τίποτε από το παιδί τους αλλά τελικά αποξενώνονται από αυτό. Του στερούν αυτό που κανένα υποκατάστατο δεν μπορεί να του δώσει: την οικογενειακή θαλπωρή, που είναι τόσο αναντικατάστατη όσο το μητρικό γάλα. Έτσι ο «μοντέρνος» κόσμος καταδικάζει τα παιδιά σ' εγκλεισμό στους βρεφικούς και νηπιαγωγικούς σταθμούς. Και τα παιδιά αργότερα κλείνουν τους γονείς τους στους «οίκους ευγηρίας».

Από την άλλη, η υπερπροστασία, που εκδηλώνεται σαν υπερβολική φροντίδα είναι σε μεγάλο βαθμό αρνητική για την ομαλή ανάπτυξη του παιδιού και την ομαλή ένταξή του στην κοινωνία. **Ένα υπερβολικά προστατευμένο παιδί τελικά είναι απροστάτευτο.** Η οικογένεια το ετοιμάζει για ελαφρό φορτίο κι όχι για γερή πλάτη. Έτσι, αφοπλίζεται ψυχικά, γίνεται πλάσμα αδύνατο, εγω-κεντρικό, με αποτέλεσμα να φθάνει σε πράξεις αρνητικές για το ίδιο και την κοινωνία. Είναι χαρακτηριστικό πως οι υπερπαροχές προς το παιδί τού στερούν την αγωνιστική διάθεση, του μαραίνουν τη δύναμη να κάνει όνειρα, προκαλούν τον κορεσμό και την πλήξη, συχνά μάλιστα και την αηδία για όσα του προσφέρονται έτοιμα, χωρίς να του προσφέρονται πρότυπα, να του παρέχονται ηθικά ερείσματα, πνευματικές αξίες, που θα έδιναν στη ζωή του νόημα και αξία.

Το παιδί δεν το διδάσκουμε εκείνο που θέλουμε, ούτε εκείνο που ξέρουμε. **Το διδάσκουμε εκείνο που είμαστε.** Και, δυστυχώς, η κοινωνία μας δεν είναι υπόδειγμα για τη σωστή διαπαιδαγώγηση σωστών ανθρώπων. Ανταγωνιστική, χρησιμοθηρική, σχεδόν μισάνθρωπη, κοινωνία της αγωνίας και της μοναξιάς, δεν μπορεί να κρυφτεί από τα μάτια του παιδιού. Ακόμη και το σχολείο, ακόμη και οι χώροι ψυχαγωγίας δεν μπορούν να του δώσουν πραγματική αγωγή, ακριβώς **γιατί είναι φτιαγμένα από ανθρώπους χωρίς αγωγή.** Όπως διαπιστώνει σύγχρονος στοχαστής, *«το πιο δύσκολο πράγμα για το σημερινό παιδί είναι να μάθει καλή αγωγή, χωρίς να τη βλέπει γύρω του».*

Είναι λοιπόν, φανερό ότι το πιο τραγικό σημείο στη σύγχρονη κρίση αξιών είναι ο κλονισμός της αξίας άνθρωπος στη συνείδηση του παιδιού. **Το παιδί δεν μπορεί να πιστέψει στον άνθρωπο, όταν ξει σ' έναν κόσμο απάνθρωπο.** Βλέπει τον άνθρωπο να μη νοιάζεται να δώσει ένα περιεχόμενο ουσίας στον εαυτό του. Κι άνθρωπος χωρίς ουσία σημαίνει και ζωή χωρίς ουσία. Σημαίνει ζωή ασπρόμαυρη μπροστά σε μια έγχρωμη τηλεόραση. Ούτε, πάλι, το παιδί μπορεί να νιώσει άνεση μέσα στους σύγχρονους οικισμούς. Μεγάλωσαν οι πόλεις και μίκρυναν οι άνθρωποι. Μίκρυναν οι χώροι κατοικίας και το παιδί νιώθει δυσφορία λόγω της δυσχωρίας και της στενοχωρίας.

Έχει λεχθεί ότι μια κοινωνία κρίνεται από τη θέση που κατέχει η γυναίκα μέσα σ' αυτή. Πιστεύουμε ότι μπορεί να κριθεί πιο σωστά από τη θέση του παιδιού μέσα σ' αυτή. Γιατί το παιδί είναι ο καθρέφτης του κόσμου. Είναι το χθες, το σήμερα και το αύριο. Το μόνο βέβαιο και ανεξάντλητο κεφάλαιο της ανθρωπότητας που είναι στο χέρι της να το «επενδύσει» σωστά και να κερδίσει το αύριο.

Ο Ουγκώ μάς θυμίζει: *«Το αύριο είναι μεγάλη υπόθεση».* Σωστότερη αντιμετώπιση του παιδιού σημαίνει σωστότερος κόσμος, ακριβώς γιατί σημαίνει σεβασμός στο αύριο. Σημαίνει επίγνωση της αδιάσπαστης συνέχειας του σήμερα και του αύριο. Σε τελευταία ανάλυση σημαίνει σεβασμός προς την αξία άνθρωπος, πέρα από χώρο και χρόνο, πάνω από καθετί φθαρτό και εφήμερο.

Λένε πως το χέρι που κουνάει την κούνια του παιδιού είναι το ίδιο που κουνάει τον κόσμο όλο...

01.09.1988

Πηγή: www.sarantoskargakos.gr/

